

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
OSIJEK
Upravni odjel za prostorno planiranje,
zaštitu okoliša i prirode
Ribarska 1/II

EKOS d.o.o. za gospodarenje otpadom

OSIJEK
A. Radića 2

KLASA: 351-01/16-02/105
URBROJ: 2158/1-01-14/02 -16-1
U Osijeku, 30. lipnja 2016. godine

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE
UPRAVA ZA PROCJENU UTJECAJA NA OKOLIŠ I
ODRŽIVO GOSPODARENJE OTPADOM
10 000 Z A G R E B, Radnička cesta 80

PREDMET : *Ponovna javna rasprava o Strateškoj studiji i*
Nacrt prijedloga Plana gospodarenja otpadom
Republike Hrvatske za razdoblje 2016.-2022.
- *primjedbe, prijedlozi i mišljenje, dostavlja se*

Poštovani,

Sukladno Odluci ministra od 13. lipnja 2016., a nakon provedenog javnog izlaganja u privitku dostavljamo naše prijedloge, mišljenja i primjedbe na oba navedena dokumenta kako slijedi :

1.

Osnovna primjedba odnosi se na bitan propust i protuzakornost glede Odluke o ponovnoj javnoj raspravi i javnom uvidu u Stratešku studiju i Nacrt prijedloga Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2016.-2022. (nastavno: Nacrt Plana) koju je ministar donio 13. lipnja 2016. i to u dijelu koji se odnosi na dužinu vremena održavanja javne rasprave.

Odluka je donijeta temeljem članka 22. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“ 64/08.), kojim se istina dopušta ponovna javna rasprava, ali samo u slučaju kada se predmet javne rasprave **na temelju prihvaćenih mišljenja, prijedloga i primjedbi na javnoj raspravi** tako promijeni, da nova rješenja nisu u skladu s bitnim odrednicama predmeta javne rasprave (stavak 1.). U tom slučaju,

dakle kada se ponovna javna rasprava **odnosi na promjene predložene u PRVOJ JAVNOJ RASPRAVI** trajanje javne rasprave i javnog uvida može biti najmanje 8 dana.

Iz predloženih tekstova dokumenta za ponovnu javnu raspravu i javni uvid sasvim je razvidno da su dokumenti koji su predmetom javne rasprave novi, ali da nisu izmijenjeni kao rezultat prihvaćenih mišljenja, prijedloga i primjedbi zainteresirane javnosti s prve javne rasprave, već ih je svojevolumeno promijenio predlagač – Ministarstvo. Iz opisanog razloga Odluka se ne temelji na valjanom činjeničnom stanju, u konkretnom slučaju ne može i ne smije se, odnosno protuzakonito je ovu javnu raspravu tretirati kao ponovnu jer ona po svemu to nije, već je u naravi javna rasprava o potpuno novom dokumentu/ima i njeno trajanje **ne može i ne smije biti kraće od 30 dana.**

2.

Ono što svakako treba pohvaliti je činjenica da su podaci ažurirani na bazi zadnje godine za koju postoje. No sve ostalo ne može se podvesti pod nazivnik – ažuriranje. Da se **ne radi** o doradi odnosno promjeni dokumenta **na temelju prihvaćenih mišljenja, prijedloga i primjedbi sa prve javne rasprave** potvrđuje i sam predlagatelj koji u dokumentu pod nazivom „ **POPIS ZNAČAJNIJIH RAZLIKA IZMEĐU NACRTA PRIJEDLOGA PLANA GOSPODARENJA OTPADOM REPUBLIKE HRVATSKE**“ nevjesto i nespretno ukazuje na razlike i sam potvrđuje da se tekstovi **razlikuju kako u strukturi tako i u sadržaju**, a što se posebnu potvrđuje samo vizualnim pregledom Strateške studije u kojoj gotovo i nema stranice (od ukupno izvornih više od 450) koja nije iskrižana ili dopunjena novim tekstom. Nije nam poznato da u dosadašnjoj praksi izrada strateških studija postoji sličan slučaj.

Da nije znao kako postupiti potvrđuje i sam izrađivač Studije koji na stranici 11. pod 1.1 Uvod tekst započinje rečenicom: Ova studija predstavlja **dopunu „ Strateške studije 2015.-2021.“** sukladno izmjenama **Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2015.-2021. prema komentarima i mišljenjima itd. Izmjene i dopune Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2016.-2022. ne utječu na programska polazišta**

Iz uvodnih 9 redaka spomenutog teksta, već na početku je sasvim razvidno da ni predlagatelju ni izrađivaču nije jasno što predstavlja dokument koji se naziva Strateškom studijom (ako je dopuna čemu onda tekst koji je prekrižen i tekst koji je novi i ima posebnu podlogu) i na koji se ona dokument odnosi obzirom da dokument pod nazivom „ Izmjene i dopune Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2016. -2022. , na koji se poziva izrađivač Studije, ne postoji. Odakle onda pravo predlagatelju- ministru u ostavci, očekivati da tako što mora biti jasno zainteresiranoj javnosti te joj ostaviti čak nekorektno kratak rok za razumijevanje i davanje mišljenja, primjedaba i prijedloga.

3.

Nacrt Plana u osnovi sadrži sve naslove - dijelove akta propisane odredbom članka 17. Zakona o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“ broj 94/13.). No sadržaj odnosno tekst koji slijedi iza naslova ne sadrži sve odrednice i elemente propisane Zakonom za to poglavlje, neprecizan je i nedovoljno konkretan i određen. Kako Nacrt Plana nije suglasan odredbama

Zakona, mora i treba se dopuniti i usuglasiti s odredbama spomenutog Zakona, a u nekim dijelovima usuglasiti i sa odredbama europskih direktiva.

Potvrda ove potrebe je i neslužbeno mišljenje EU komisije i određenih konzultanata koji u svom izjašnjavaњу od 28. lipnja daju negativno mišljenje upravo se pozivajući na neusklađenost „drafta“ sa zakonima RH i direktivama EU, a koje smo imali prilike vidjeti dana 29. lipnja.

4.

Očigledno svjestan svih ovih i mogućih drugih nedostatak sam predlagač pokušava iznaći najprikladniji način da Vlada donese Plan u što kraćem roku a da se pri tome izigra zainteresirana javnost. Stoga se sa javnom raspravom, koja je skraćena protivno propisima, namjerno započinje prvi dan nakon praznika (23.06.) i završava istekom 8-og dana pri čemu treba imati u vidu da u tom vremenu postoji još jedan blagdan/praznik i vikend. Ako se tomu doda i opće poznata činjenica da je završetak mjeseca lipnja tradicionalno rezerviran za korištenje neiskorištenih dana „starog godišnjeg odmora“, a da se iza čarobne riječi „ponovna“ krije potpuno novi tekst i pristup u problematici gospodarenja otpadom, onda je sasvim razvidno kako resorno Ministarstvo i njegov ministar doživljavaju pravnu državu, vladavinu prava, demokraciju i transparentnost. Da je tomu tako potvrđuje i činjenica da je javno izlaganje određeno za 29. 06., a opće je poznato da se prave i suštinske primjedbe i prijedlozi formiraju nakon javnih izlaganja. U ovom slučaju za tako ozbiljan i važan dokument i posao ostavljen je jedan dan. Stoga se opravdano pojavljuje sumnja u „dobronamjernost“ glavnih aktera te se stiče dojam da je sve na silu, čak autarhično.

5.

Izrađivač Strateške studije, čak i za scenarij prvi koji više nego očito preferira predlagač, u završnom mišljenju ističe da je Plan prihvatljiv za okoliš itd. uz **uvjet uspostave cjelovitog sustava planiranom dinamikom i provedbom mjera**. Ova ograda siguran je dokaz da ni izrađivač Studije ne vjeruje u mogućnost izvršenja planirane dinamike navedene u samom Planu. Ovo tim prije što se **za realizaciju Plana predlaže 60-ak mjera od kojih 1/3 čine prijedlozi promjene raznih zakonskih i podzakonskih propisa**, što dokument kakav je ovaj Plan ne može propisati i naložiti. Bez promjene zakona i provedbenih propisa ovaj je Plan neprovediv i u dobrom dijelu protivan zakonskim određenjima, odnosno protuzakonit.

Ono što struka i zainteresirana javnost misli i predlaže u cilju uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u RH za naredno plansko razdoblje od 6 godina već je izrečeno na javnoj raspravi u listopadu 2015. godine te je zakonska obveza predlagača bila očitovati se na izrečene prijedloge, stavove, mišljenja i primjedbe, a ne o sve se oglušiti i predložiti u osnovi novi dokument koji bi se trebao usvojiti u skraćenoj proceduri koja propisima nije dopuštena.

Obzirom na naprijed opisano kao i okolnost da se javnost od prve službene prezentacije Nacrta Plana uglavnom negativno očituje, više je nego očito da je ministar započetu aktivnost trebao zaustaviti, postupak provesti sukladno propisima na način koji jamči da se zainteresirana javnost i struka mogu valjano i kvalitetno uključiti u javnu raspravu o ovako važnom dokumentu

No, znajući da je namjera tehničkog ministra da tehničkoj Vladi, unatoč činjenici da mu je na svim dosadašnjim prezentacijama Nacrta Plana usmeno ukazivano na niz nelogičnosti, loših rješenja i prijedloga te mu je upućen veći broj zamolbi za zaustavljanje postupka, predloži ovako nedostatan, neprecizan, nestručan i nedovoljno konkretan Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2016.-2022. evo još nekoliko prijedloga, mišljenja i primjedbi na sam tekst Nacrta Plana:

- a) Od ukupno 60-ak stranica na postojeće stanje odnosi se gotovo 25 % stranica, na slike i dijagrame 30 % stranica, na tabele planiranih kapaciteta za reciklažu 10 % stranica, što je ukupno više od 65 % ili 40 stranica. Dakle u preostalim 35 % ili 20 stranica je sve ostalo odnosno ono što je važno za problematiku uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u RH u narednih 6 godina, što dovoljno govori o kvaliteti i sveobuhvatnosti ovog planskog dokumenta;
- b) Promjeni osnovnog koncepta i pristupa u uspostavi cjelovitog sustava gospodarenja otpadom (koji se pokušava progurati kroz ovakav Nacrt Plana) zasigurno je trebala prethoditi cjelovita analiza stanja i mogućnost provedbe predloženih rješenja (novi veliki broj sortirnica, reciklažnih dvorišta, kompostana, centara za ponovnu uporabu itd) kao i njihov mogući stvarni utjecaj na okoliš i zdravlje ljudi. Kako je Nacrt Plana nastajao u kratkom vremenu i „pod velom tajni“ postoji opravdana sumnja da predpostupak nije proveden ili nije proveden dovoljno kvalitetno pa je samim time realizacija takvog Plana u najmanju ruku upitna. Kako se radi o vrlo kratkom vremenu još je upitnija valjanost i stručna osnovanost Strateške studije jer je gotovo nemoguće obaviti sve stručne i druge radnje u tako kratkom vremenu, pa se opravdano sumnja da se radi o „naručenom mišljenju“. U konačnici ni ja javnom izlaganju nije stavljen na uvid dokumentacija kojom se potvrđuje da je predložena „nadogradnja sustava“ –kako predlagač naziva svoj novi prijedlog, najbolje, najisplativije i najučinkovitije rješenje;
- c) Naročito zabrinjava stanje i problematika broja odlagališta na koje se trenutno odlaže komunalni otpad obzirom na činjenicu da na području RH trenutno nema niti jednog usklađenog odlagališta. Paušalna ocjena iz Nacrta Plana u kojoj stoji : se odlaže na neusklađena odlagališta, s prestankom odlaganja otpada 31.12.2018. godine, neophodno je predvidjeti postupno preusmjeravanje otpada na odlagališta koja su usklađena ili se odgovarajućim aktivnostima mogu u relativno kratko vrijeme prilagoditi da budu usklađena.“ nije nikako dovoljna garancija o izvjesnosti postupanja s komunalnim otpadom u većem broju JLS. Situacija je još više zabrinjavajuća i neizvjesna obzirom na, kroz Nacrt Plana, izneseni politički (a ne stručni) stav o centrima za gospodarenje otpadom, koji su trebali biti završnica uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u RH i njen centralni oslonac;
- d) Posebna priča su centri za gospodarenje otpadom. U Nacrtu Plana taj segment je krajnje nejasan, neprecizan, neodređen i nedorečen. Pri definiranju obveza i odgovornosti čimbenika u provedbi Plana za JP(R)S je utvrđeno da, zajednički s JLS putem pravnih osoba koje uspostavljaju i upravljaju centrima za gospodarenje otpadom, osiguravaju kapacitete za obradu ostatnog neopasnog otpada. Provedba projekata uspostave CGO-a planirana je kroz 5 narednih godina uz utrošak oko 1340 milijuna kuna. Sve to za 2 centra koja su dovršena, 2 koja su u postupku javne nabave i preostalim 9 čija je sudbina krajnje neizvjesna.

Naime, Nacrtom Plana broj centara nije uopće određen, govori se samo o „ prethodno planiranim centrima „ i njihovom trenutnom statusu i nema niti jedne riječi da se takav raspored i broj centara za gospodarenje otpadom verificira ili pak ukida odnosno mijenja. Određenje da su JP(R)S zajedno sa JLS „dogovorno“ dužne osigurati uvjete je krajnje nejasno, nekonkretno i nedefinirano. Još je manje prihvatljiv stav i činjenica da niti jednom riječju nema naznaka o tomu što će se sa centrima događati u narednih 6 godina i kakav je definitivan stav i određenje državne strategije i politike u ovom pogledu. Ovdje svakako treba dodati i činjenice da se centri razvijaju, sukladno dosadašnjim strateškim i planskim dokumentima RH, da je u njihovo uspostavljanje do sada utrošen znatan novčani iznos i da centre i osnovane pravne osobe za njihovu uspostavu i izgradnju nisu izmislile jedinice lokalne i regionalne samouprave same niti su dosada bili svrha sami sebi.

Da se radi o iznimno važnom i vrlo osjetljivom pitanju, a koje Nacrt Plana obrađuje samo periferno, potvrđuje i činjenica da se gotovo 100-tinjak stranica Strateške studije bavi ovom problematikom. No najviše (65 stranica) nepotrebnim sadržajem – analizom prostorno planskih dokumenta za prethodno planirane lokacije (čak i za Kaštijun i Mariščinu koji su dovršeni i u probnom su radu).

Strateškom studijom analizira se (sukladno određenima Nacrta Plana) samo MBO tehnologija što nikako ne bi smjelo biti jedino određenje. Poznato je da je ova tehnologija u EU već prevaziđena i da postoje nove bolje i prihvatljivije tehnologije.

Obzirom na značaj i sadržaj ovakvog planskog dokumenta poglavlje o centrima za gospodarenje otpadom mora biti jasnije , određenije i obvezatnije. Centara ima ili nema, gdje su, koji je njihov obuhvat – to su pitanja na koje se u državnom planu gospodarenja otpadom moraju nalaziti jasno definirani stavovi i precizni odgovori;

- e) Odgovori na pitanja iz prethodnog odjeljka još su važniji ukoliko je razvidno da se gotovo 25 % ukupnih financijskih sredstava za financiranje provedbe mjera PGO planira za ovaj dio. No ono što Nacrtom Plana nije određeno je udio svagoga od čimbenika u procesu provedbe mjera. Iz Nacrta Plana razvidno je da će se kroz 6 godina provedba projekata uspostave CGO-a financirati sa 1,34 milijarde kuna koje će osigurati MZOIP, FZOEU, EU, JRS i JLS . U kom postotku tko od čimbenika – to je velika nepoznanica, uostalom kao i većina sadržaja iz ovog dokumenta. Stoga je nerazumljivo „hvalisanje“ predlagača da je za realizaciju plana iznos novčanih sredstava smanjen sa 22 mld kuna na 5,5 mld kuna kad je opće poznato koliko je novaca Republici Hrvatskoj odobreno kroz Operativni program konkurentnost i kohezija 2014.-2020. za ovu namjenu. Očita je stoga skrivena namjera predlagača da u konačnici najveći dio troškova snose korisnici usluga, mada nam EU kao i svim svojim novim članicama do sada nudi značajna bespovratna sredstva.

Stoga je i u dijelu koji nosi naziv financiranje, Nacrt Plana manjkav i protivan odredbama Zakona o održivom gospodarenju otpadom jer zakonodavac podrazumijeva da se planom precizno i potpuno definiraju izvori kao i visina njihova učešća za provedbu mjera gospodarenja otpadom. Samo prostim nabrojanjem izvora i ukupno potrebnim iznosima predlagatelj nije udovoljio zakonskim odrednicama.

- f) I na poslijetku, definitivno opredjeljenje da je gospodarenje otpadom na način predložen Nacrtom Plana ispravan i pravi put trebalo je poduprijeti i podacima odnosno

izračunom o odnosu uloženi sredstava i prihoda koji se očekuje prodajom sirovina iz predloženog procesa primarne selekcije. Ako ne cijela, prilikom javne rasprave i javnog izlaganja, trebalo je omogućiti uvid u dokument koji nazivamo CBA, analiza koja potvrđuje opravdanost ulaganja i pozitivna odnos troškova i benefita koje takav sustav osigurava. Kako takvu analizu ili bar njene rezultate nismo mogli vidjeti pretpostavka je da takav, uvijek obavezan dokument, nije niti izrađen. Ovim dokumentima trebalo je dokazati i indeks priuštivosti

g) Detaljne odgovore i obrazloženja predlagač treba dati i za slijedeće:

- Zašto je u mjeri: projekti uspostave reciklažnih dvorišta za građevni otpad jedan od nositelja i sufinancijera JLU? NAPOMENA: kratice koje se koriste morale bi biti jednoznačne, opće prihvaćene ili već definirane – npr. malo se koristi JRU, malo JPU, a znamo da je uobičajeno JP(R)S?
- Što je to, odnosno kojih je to 100 centara za sprečavanje nastanka otpada?
- Kakva je uloga centara za gospodarenje otpadom u planiranoj „nadogradnji sustava“ obzirom da se i oni pojavljuju kao „kućica“ u shematskim prikazima sustava gospodarenja otpadom u novom Nacrtu Plana?
- Obzirom da je 01. srpnja mogu li se do kraja godine predložene i nužne izmjene i dopune zakona i provedbenih propisa pripremiti i donijeti obzirom da je to nužna pretpostavka za realizaciju Plana? Čini nam se čak i teoretski nemoguće.

Detaljnija analiza Predloženog Nacrta Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2016.-2022. rezultirala bi još značajnijim brojem primjedbi, a samim tim i prijedloga i mišljenja. Stoga smatramo da započeti postupak usvajanja ovog dokument treba odmah obustaviti, prije svega zbog proceduralnih propusta, te pokrenuti izradu novog prijedloga u čijoj će izradi sudjelovati struka, operativni djelatnici sa terena i oni koji takav dokument trebaju provoditi u praksi.

S poštovanjem,

Za EKOS d.o.o.

PROČELNICA

Direktor, Milan Kamenko, mag. iur.

mr.sc. Danijela Lovoković, dipl.ing.arh.